

PETŐCZ ANDRÁS

Papp Tibor sírkőavatásán*

Köszöntöm az egybegyűlteket. Itt állunk Szűcs László szobrászművész különös, csavart formájú, és egyben sajátosan égbe szökő műalkotása előtt, amely Papp Tibor költő síremléke is egyben, és költőtársunkra, sokunk mesterére, Papp Tiborra emlékezünk.

Amikor Papp Tiborral először találkoztam, mintegy negyven évvel ezelőtt, 1980 nyarán, akkor olyan valakivel találkoztam, aki magától értetődően lett a mesterem és a barátom. Volt benne valami végtelen nyitottság, természetesség. Húsz éves voltam, akkor ő meg negyvennégy. Költészetről beszéltünk, képversekről, képvers készítési technikákról. Tanított, én meg tanultam. Tanulni akartam tőle.

Esendőnek láttam, érdekesnek, különlegesnek. Nem tudtam róla semmit. Csak azt, hogy ő a Párizsban megjelenő Magyar Műhely című lap egyik szerkesztője. Jószerivel azt sem tudtam, hogy költő. Mondom, nagyon fiatal voltam, húszéves; egy zárt világból kerültem ki, sok véletlennek köszönhetően Párizsba, a világ egyik legszabadabb, legnyitottabb városába.

Papp Tibor szabadságra és nyitottságra tanított. Arra, hogy képes legyek az új dolgok felé kíváncsisággal, érdeklődéssel fordulni. Hitt egy nyitott, szabad irodalmi életben, ahol a kreativitás, az alkotókedv, az új gondolatok megmutatása, az új formák és technikák létrehozása pozitív fogadtatásra talál. Hitt abban, hogy ez a magyar, határon belüli és kívüli, valamint szórvány irodalmi világ egységes, és ebben az egységben helye van annak a konstruktív, előremutató avantgárd útkeresésnek, amit ő és a Magyar Műhely is képviselt.

Ha Papp Tiborról beszélünk, akkor a költőről beszélünk, aki megújította a magyar költészetet; a szerkesztőről beszélünk, aki a hetvenes és nyolcvanas évek egyik legjelentősebb irodalmi, művészeti folyóiratát szerkesztette; a mentorról beszélünk, aki fiatal írókat, költőket indított el a pályán, integrált a magyar irodalom életébe. És beszélünk egy örökké fiatal, örökké lelkesedéssel, szenvedéllyel teli személyiségről, aki elképesztően csillogó szemekkel tudott beszélni mindarról, ami művészet, ami irodalom, ami izgalmas kreativitás.

Ahogy visszaemlékezem a nyolcvanas évekre, arra kell rádöbennem, hogy szinte folyamatosan és napi szinten kapcsolatban voltunk, ami abban az időben nem is volt olyan egyszerű. 1980-ban Párizs-

* ERRATA: Tisztelt Olvasóink! A Magyar Műhely 191. számában technikai hiba folytán Petőcz András írásából néhány bekezdés kimaradt. Olvasóinktól és a szerzőtől ezúton is elnézést kérünk.

ban, 1981-ben Hadersdorfban, 1982-ben megint Párizsban, pontosabban szólva Marly-le-Roi-ban, aztán 1983-ban Budapesten, 1985-ben Kalocsán, aztán 1986-ban megint Párizsban, majd 1988-ban Tarasconban voltunk együtt. Újabb és újabb rendezvényeken, fesztiválokon, találkozókön képviseltük mindazt, amit akkoriban modern, korszerű magyar irodalomnak gondoltunk, éreztünk. 1989-ben, illetve 1990-ben mi ketten mentünk be az akkori Művelődési Minisztériumba, a Szalay utcába, hogy a Magyar Műhelyt mintegy „hazatelepítsük”, vagyis bejegyeztessük a lapot hazai folyóiratként. Folyamatosan együtt, igazi mester-tanítvány kapcsolat alakult ki közöttünk. Ez a kapcsolat nagyon erős volt még a kilencvenes évek első éveiben is, amikor is a Magyar Műhely szerkesztője, hivatalosan egyik „felelős szerkesztője” lettem.

Ha ezekre az évekre gondolok, ha ezekről az évekről beszélek, megvallom őszintén, elszomorodom, torkom összeszorul. Igen, elszomorodom, mert eszembe jut, amit nem mondunk ki elégszer, hogy elképesztő adósságunk van Papp Tiborral és a 20. század végének avantgárd íróival szemben. Miközben az avantgárd egyfajta oroszlánrészt vállalt a művészeti és irodalmi rendszerváltás megteremtéséből, és ezáltal magából a politikai rendszerváltásból is a nyolcvanas években, aközben ez az avantgárd irodalom semmilyen szinten nem kapott megbecsülést az elmúlt években, évtizedekben. A Magyar Műhely egykori írói között nincs egyetlen Kossuth-díjas sem, nincs egyetlen akadémikus sem, aki a Magyar Művészeti Akadémia, vagy a Digitális Irodalmi Akadémia megbecsülését akár életében, akár halálában megkaphatta volna. Papp Tibor sem kapta meg a megfelelő megbecsülést. Holott az az irodalmi, művészeti, forradalmi gondolkodás, ami a nyolcvanas évek avantgárdját jellemezte, az maga volt az erjesztő erő, ami megtermékenyítette a képzőművészet vagy a zenei élet alkotóit. Hogyan lehetséges az, hogy a Magyar Műhely köréből érkezett társművészeti alkotók közül sokan akadémikusok és Kossuth-díjasok lettek, de az írók közül, akik ebbe a körbe szorosan beletartoztak, senki? Hogyan lehetséges az, hogy a döntéshozók évtizedeken keresztül ilyen szinten megfélemedtek az avantgárd íróiról és költőiről, és jutalmaztak másokat, akik íróként esetleg még ki is szolgálták a késői Kádár-korszakot?

Papp Tibor műveket hozott létre, lapot szerkesztett, fiatalokat indított útjára. Most itt állunk a sír-emlékénél, és rá emlékezünk. Mi tudjuk, akik itt állunk, hogy az a munka, amit végzett, nem volt hiába. Mégis, vajon az az évtized, ami a magyar irodalom egyik legizgalmasabb korszaka volt, vajon megmarad-e az irodalmi közgondolkodásban? Ki merjük-e mondani valaha is, hogy ellopták tőlünk azt az évtizedet? Ki merjük-e mondani, hogy a megbecsülés hiánya értékeket rombolt le, törekvéseket tett semmissé? Ki merjük-e mondani, hogy volt egy rendszerváltás előtti nyolcvanas évek, és ebben az évtizedben az avantgárd meghatározó és kánonteremtő volt?

Volt valamikor egy korszak, aminek nagy költője, Papp Tibor itt nyugszik, Szűcs László égbe mutató műalkotása alatt. Ezt a korszakot akkor tudjuk a megfelelő helyére tenni a magyar irodalom történetében, ha az akkori alkotókat – akár posztumusz – díjakkal, elismerésekkel megbecsüljük, ha a nyolcvanas évek életműveit felemeljük, tudatosan értékén kezeljük.

Szűcs László alkotása felfelé kanyarodik, az égre mutat. Mi tudjuk azt, hogy az Égben majd elrendeződnek a dolgok, minden és mindenki a helyére kerül. Meggyőződésem, hogy ez a síremlék ezt üzeni, amikor Papp Tibornak emléket állít.